زنجیرەی گەنجینەی گەوهەر
(٩)

١٠٠ پرسیار

دەربارەی

زانایانی ناوداری ئیسلام

ئامادەکردنی
عبدالرحمن نجم الدين طه

چاپی یەکەم
١٤١٩ك / ١٩٩٨ ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسیارەکان

١) ئیمامی (شافعی) ناوی چی یە ؟
٢) کام زانا دانەری کتێبی بەناوبانگی (التفسیر الکبیر) ە ؟
٣) ئیمام (مالیکی کوڕی أنس) لەکام شاردا ژیانی بردۆتە سەر؟
٤) (ابن تیمیه) ناوی چی یەو لە کوێ لە دایک بووە ؟
٥) ئیمامی (بوخاری) لە چەند سالیەوە گەڕاوە بەدوای فەرموودەدا؟
٦) ئیمام (أحمد بن حنبل) لە (المسند) ە کەیدا چەند فەرموودەی کۆکردوەتەوە؟
٧) ئیمامی (شافیعی) لەچەند سالێدا دەستی کردووە بە (فتوا) دان؟
٨) (مالک بن نبی) لە کوێ وکەی لە دایک بووە ؟
٩) ئیمام (أبو حنیفە) چەند صەحابەی بینیوە؟
١٠)وتەی (مع المحبرة الی المقبرة) هی کێیە ؟
١١)(ابن الهیثم) ی فیزیازان لە کوێ وکەی لەدایک بووە ؟
١٢)ناوی دووان لە کتێبە گرنگەکانی ئیمامی (شافعی) چی یە ؟
١٣)ئیمامی (موزنی) فەرموویەتی چەند جار کتێبی (الرسالة) ی شافعیم خوێندوەتەوە؟
١٤) (ابن خلکان) ی مێژوو نووس لەکوێ لە دایک بووەو ؟ لەکوێ خوێندویەتی ؟
١٥)گرنگترین دانراوی زانا (ابن الهیثم) ی فیزیازان کامەیە ؟
١٦)ئیمام (ئەبو حەنیفە) ناوی چی یە ؟
١٧)ئەبولکەلام نازادی هیندی ناوی چی یەو ،لەکوێ لەدایک بووە؟
١٨)کتێبی (الأصابة في تمییز الصحابة) نوسراوی کێیە ؟
١٩)کێ گەورەترین فەرهەنگی لە زمانی عەرەبی دا نووسیوە ؟

وەلآمەکان

و١) ناوی (محمدی کوڕی ئیدریس) ە .
و٢) ئیمام (فخرالدینی رازی) یە .
و٣) لەشاری مەدینەی پیرۆزداو ، موفتی بووە لە مەدینەدا .
و٤) ناوی (تقی الدین أحمد) دو لە (حەرران) ی شام لە دایک بووە .
و٥) لە (١٤) سالیەوەو ، (١٦) سالی رەبەق بەردەوام بووە !
و٦)چل هەزار فەرموودەی پێغەمبەر ﷺ
و٧) لە تەمەنی بیست سالی یەوە !
و٨) لەشاری (قوستەنتینیە) لە جەزائیر ،لەسالّی (١٩٠٥ز) دا.
و٩) تەنها چوار هاوەڵ (خوایان لیّ رازی بیّت) .
و١٠) وتەی ئیمام (أحمد بن حنبل) ە .
و١١) لە شاری (بەصرە) ، لە سالی (٩٦٥ز) دا .
و١٢) کتێبی (الرسالة) و کتێبی (الأم) .
و١٣) پێنج صەد جار ، هەمو جارێک سوودی تازە ترم لیّ وەرگرتووە !
و١٤) لەناوچەی (خەلەکان) نزیک شاری هەولێر ، لە حەلەب و دیمەشق و قاهیرە .
و١٥) کتێبی (المناظر) ە .
و١٦) ناوی (نوعمانی کوری ثابت) ە .
و١٧) لەشاری (مەککە) ، ناوی (مولانا محی الدین أحمد) ە .
و١٨) دانراوی (ابن حجر العسقلانی) یە .
و١٩) (ابن منظور) نووسیویەتی ، لە کتێبی (لسان العرب) ە ..

٢٠) ئيمامی (نەوەوی) ناوی چی‌یە ؟
٢١)کیّ فەرموویە : (لولا الشافعي ماعرفنا فقه الحديث) ؟
٢٢)ئيمام (أبو حنيفە) چەند حەجی کردووە !
٢٣) (ابن القيم الجوزي) کەی و لەکویّ هاتووەتە دنياوە ؟
٢٤)کام ئيمام بە نازناوی (إمام الحرمين) مەشهوورە؟
٢٥)بەناوبانگترين دانراوی (جەلالەددينی رۆمی) کامەیە؟
٢٦)کیّ بناغەی زانستی (أصول الحديث) ی داناوە ؟
٢٧)ميّژوونامەی (البداية و النهاية) دانراوی کام زانايە) ؟
٢٨) (جلال الدين ی رۆمی) لە کویّ ئەسپەردە کراوە؟
٢٩)بەناوبانگترين قوتابی (جمال الدين ی ئەفغانی) کیّبووە ؟
٣٠)ئيمامی (شافعی) لە کویّ هاتووەتە دنياوە ؟گۆڕی لە کویّیە ؟
٣١)ئيمام غەزالی چەند سالّ ژياوە ؟
٣٢)کتيّبی (الموطأ) دانراوی کیّیە ؟
٣٣)کیّ زانستی (العروض) ی لە بواری شيعردا داهيّنا ؟
٣٤) شيعری (فلما قسا قلبي وضاقت مذاهبي/ جعلت الرجا منك لعفوك سلما) هی کیّیە ؟
٣٥) کام ئيمام بە (٨٠) سالّ تەمەنيەوە ،(١٣) خەليفە گۆڕاوە کەچی کەسيانی نەديووە؟!
٣٦)کەی ئيمام (حسن البنا) شەهيد کرا ؟
٣٧)کتيّبقی (الموافقات) و (الاعتصام) دانراوی کيّن؟
٣٨)کیّ کتيّبی (تهافت الفلاسفة) و،(تهتفت التهافت) ی نووسيوە ؟
٣٩)ئيمامی (شافعی) چەند جۆر فتوای هەيە ؟
٤٠)کیّ بۆ يەکەمين جار فيکرەی فەرهەنگ ی زمان (معجم) ی داهيّنا ؟
٤١)کەی و لە کویّ ئيمام (ئەبو حەنيفە) وەفاتی کردووەو بە چی؟

و ٢٠) ناوی (یحییی کوڕی شرف) ە .
و٢١) ئیمام (أحمد بن حنبل) فەرمویەتی .
و٢٢) پەنجاو پێنج حەجی کردووە !
و٢٣) سالی (٦٩١ک) ، لەشاری (دیمەشق) .
و٢٤) ئیمام (عبدالملکی کوڕی عبدالله الجوینی) .
و ٢٥) کتێبی (المثنوي) یە .
و٢٦) (الشیخ مرتضی الأنصاری) بووە .
و٢٧) دانراوی (ابن کثیر) ە
و٢٨) لەشاری (قۆنیە) لە ولاتی (تورکیا) .
و٢٩) (شێخ محمد عبده) بووە .
و ٣٠) لەشاری (غەززە) لە فەلەستین .. گۆڕەکەی لەشاری (قاهیرە) یە .
و٣١) تەنها (٥٥) سالّ ، لە (٤٥٠ تا ٥٠٥) کۆچی
و٣٢) دانراوی ئیمام (مالک بن أنس) ە .
و٣٣) (خەلیلی فەراهیدی) دایهێناوە .
و٣٤) شیعری ئیمامی (شافعی)یە .
و ٣٥) ئیمام (مالک بن أنس) ڕەحمەتی خوای لێ بێت .
و٣٦) لەمانگی شوبات ی سالی (١٩٤٩ز)دا .
و٣٧) دانراوی (ئیمامی شاطبي) ن .
و٣٨) یەکەم : ئیمامی غەزالی .دووەم : ئیبن روشد
و٣٩) دووجۆر : مەزهەبی کۆن (لە عێراق) و مەزهەبی نوێ (لە میسر) .
و ٤٠) (خەلیلی فەراهیدی) بوو .
و٤١) لەسالی (١٥٠ک) و لە شاری (بەغداد) ،بەلێدان لە زینداندا .

٤٢)ئيمامى (غەزالى) ناوى چىيە ؟
٤٣)(تەفتازانى) لەچەند سالیدا یەكەم كتێبى خۆى داناوە ؟
٤٤)ئيمامى رازى لە فێربوونى كام جۆرى زانست پەشيمانى دەربڕيوە ؟
٤٥)ژمارەى كتێبە دانراوەكانى ئيمامى (غەزالى) دەگاتە چەند ؟
٤٦)(جلال الدين السيوطي) لەچەند سالیدا هەموو قورئانى لەبەر كردووە ؟
٤٧)زانا (تەفتازانى) لە سەردەمى كێدا ژياوە ؟
٤٨)لەچەند سالیدا (ئيمامى شافعى) هەموو قورئانى پيرۆزى لەبەر كردوە ؟
٤٩)زانا (ابن حجر) لاى چەند مامۆستا دەرسى خوێندووە ؟
٥٠)چەند زانا شەرحى چاكيان لەسەر كتێبى (الأحياء) ى غەزالى نووسيوە ؟
٥١)ئەبولكەلام ئازادى هيندى چەند كتێبى داناوە؟ گرنگترينيان كامەيە؟
٥٢)كێ دانەرى كتێبى (الكامل في التاريخ)ە؟
٥٣)ئيمامى بوخارى كەى و لە كوێ لە دايك بووە ؟
٥٤)ئيمامى نەوەوى چەند ساڵ لە شارى (ديمەشق) دا ژياوە ؟
٥٥)ناوى دووان لە دانراوە گرنگەكانى شەهيد (سيد قطب) چىيە؟
٥٦)(ابن الأثير) چەند خەليفەى عەباسى بينيوە؟
٥٧)گۆڕى (جلال الدين السيوطي) لە كوێيە ؟
٥٨)كتێبى (ئەحمەدى) دانراوى كێيەو بۆ كێى نووسيوە ؟
٥٩)كتێبى (المجموع) لە زانيارى (فيقە) دا دانراوى كێيە ؟
٦٠)ئيمامى بوخارى چۆن چۆنى خەتمى قورئانى كردووە ؟
٦١) (محمدى كوڕى يەحيا) چى فەرموە لە بارەى ئيمامى (غەزالى)يەوە ؟
٦٢)ئيمامى (سيوطى) چەند كتێبى نووسيووە؟
٦٣) (ابن خلدون) لە كوێ لە دايك بووەو لە كوێ مردووە؟

و٤٢) ناوی (محمدی کوڕی محمدی کوڕی محمدی غەزالی)یە.
و٤٣) لەتەمەنی (شازدە) سالی دا !
و٤٤) لە فێر بوونی زانستی (کەلام) .
و٤٥) زیاتر لە (٢٢٨) کتێبی داناوە
و٤٦) لەتەمەنی (هەشت) سالیدا .
و٤٧) لەسەردەمی (تەیموری لەنگ) دا ژیاوە .
و٤٨) لەتەمەنی (نۆ) سالی دا .
و٤٩) لای (شەست صەد) مامۆستا !
و٥٠) دووزانا : (ابن الجوزی) ابن یونس) .. هی دیکەش هەیە .
و٥١) (٥١) کتێب ، گرنگترینیان کتێبی (ترجمان قرآن) ە .
و٥٢) (ابن الاپیر ی مێژوو نووس ، کە ناوی (عزالدین) د
و٥٣) لە سالی (١٩٤٤ک) ، لە(بوخارا) لە دایک بووە .
و٥٤) بیست و هەشت سالّ ژیاوە .
و٥٥) (في ظلال القرآن) (التصوير الفني في القرآن).
و٥٦) لەسەردەمی پێنج خەلیفەی عەبباسی دا ژیاوە .
و٥٧) لەشاری (قاهیرە)یە .
و٥٨) هی (شێخ مارفی نۆدێ) یەو ، بۆ (کاک ئەحمەدی شێخ) ی کوڕی خۆی نوسیویەتی .
و٥٩) دانراوی ئیمامی (نەوەوی) یە .
و٦٠) هەر سێ شەو جارێک خەتمی کردووە .
و٦١) فەرموویەتی (غەزالی ، شافعی دووهەمە !) .
و٦٢) نزیکەی (شەست صەد) کتێب .
و٦٣) لە (تونس) لە دایک بووەو ، لە(قاهیرة) وەفاتی کردووە.

٦٤)زانا (ابن حجر) چەند ساڵ (قازی)یەتی کردووە؟
٦٥)ئەو کتێبەی لەبارەی عەقیدەوە، مەولەوی شاعیر نوسیویەتی کامەیە ؟
٦٦)ئیمامی (شافعی) دەربارەی (ئەبو حەنیفە) چی فەرموە ؟
٦٧)کام ئیمام بوو لەسەر مەسەلەی (خلق القرآن) زۆر زۆر ئازار درا؟
٦٨)ئیمامی ئەشعەری لەنەوەی کێیەو کەی لە دایک بووە ؟
٦٩)بەناوبانگترین خەتیب لەم سەدەیەدا کێیە ؟
٧٠)ئیمام مالیک بەچەند ساڵ کتێبی (الموطأ) ی نووسیوە ؟
٧١)کتێبی (أحكام الدنيا و الدين) هی کێیە ؟
٧٢)چەند زانا بە نازناوی (ابن هشام) بەناوبانگن ؟
٧٣)(ابن بطوطة) چەند گەشتی کردوەو، چەندی خایاندووە ؟
٧٤)بەناوبانگترین کتێبی (ابن الجوزي) کامەیەو، چەند بەرگە؟
٧٥)(ابن سينا) لە کوێ لەدایکبووە، بەناوبانگترین کتێبی کامەیە؟
٧٦)کام زانا بوو لەساتی گیانەلاشدا داوای کردووە شتی فێر بکەن ؟!
٧٧)زانا (ماوردی) خاوەنی کتێبی (الأحكام السلطانية) چەند ژیاوە ؟
٧٨)بەرهەمەکانی (سەعیدی نوورسی) بەگشتی ناویان چییە؟
٧٩)ئەو کۆمەڵە ئیسلامیەی (أبو الاعلى المودودي) لە پاکستان دایمەزراند، ناوی چیە؟
٨٠)(ابن حزم) لەکوێ لە دایک بووەو، بەکام کتێبی بەناو بانگە؟
٨١)ئیمام ئەبو حەنیفە خەڵکی کوێیە ؟
٨٢)ئیمام (موسلیم) دانەری (صحيح مسلم) خەڵکی کوێیە؟ ناوی باوکی چیە؟

و ٦٤) ماوەی (بیست ویەک) ساڵ قازی بووە .
و ٦٥) کتێبی (عەقیدەی مەرضیە) یە ، کە بە شیعر دایناوە .
و ٦٦) فەرموویەتی :(الناس في الفقة عيال على أبي حنيفة) .
و ٦٧) ئیمام (أحمد بن حنبل) .
و ٦٨) لەنەوەی (ئەبو موسای ئەشعەری) یە ، لە ساڵی (١٧٠ک) لە (بەصرە) .
و ٦٩) شێخ عەبدولحەمیدی کوشک –لە میسر
و ٧٠) بە (چل) ساڵ .
و ٧١) دانراوی (علی بن محمد ماوردی) یە
و ٧٢) خاوەنی سیرەی (ابن هشام) و ،خاوەنی کتێبی (قطر الندى) .
و ٧٣) سێ گەشت ، نزیکەی (بیست ونۆ) ساڵی پێ چووە .
و ٧٤) کتێبی (مرآة الزمان في تأريخ الأعيان) ە ، کە (چل) بەرگە !
و ٧٥) لە (بوخارا) لەدایکبووە ، کتێبی (القانون) لە بواری پزیشکی دا .
و ٧٦) زانا (أبو الريحان ی بيرونی) بووە .
و ٧٧) هەشتاو شەش ساڵ ژیاوە .
و ٧٨) ناویان (پەیامەکانی نور) ە .
و ٧٩) کۆمەڵی (الجماعة الاسلامية) .
و ٨٠) (قورطوبە) لە ئەندەلوس ، کتێبی (المحلى) کە (١١) بەرگە و باسی (فیقهە) .
و ٨١) خەڵکی ولاتی (فارس) ە .
و ٨٢) خەڵکی (نیسابور) ە .. باوکی ناوی (الحجاج)ە

٨٣) (محمد الشيباني) به قوتابی و هاوەڵی کێ ناسراوه ؟
٨٤) کام زانا به نازناوی (سلطان العلماء) بەناوبانگه ؟
٨٥) (ابن جرير الطبري) له کوێ له دایک بووەو له کوێ وەفاتی کردووه ؟
٨٦) ئەو گۆڤاره ی (جمال الدين ی ئەفغانی) و (محمد عبده) پێکەوه دەریانکرد ، کامەیه ؟
٨٧) کتێبی (التشريع الجنائي في الاسلام) ، کێ دایناوه ؟
٨٨) ئیمام بەننا فەرموویەتی: گەردەتەوێ (صەحابە) ببنی سەیری روخساری کێ بکه ؟
٨٩) کام زانای کوردی هاوچەرخ زۆرترین بەرهەمی ئیسلامی نوسیوه ؟
٩٠) کتێبی (العقد الفريد) دانراوی کێیەو چەند بەشه ؟
٩١) عەبدولقادری گەیلانی لەکوێ لە دایک بووەو ، کام کتێبی زۆر بەناوبانگه ؟
٩٢) تەفسیری (روح المعاني) دانراوی کێیه ؟
٩٣) کام فەیلەسوفی ئیسلام له دوای ئەرستۆ به (المعلم الثاني) بەناوبانگه ؟
٩٤) ئیمامی (نەسائی) له کوێ له دایک بووەو ، له کوێ وەفاتی کردووه ؟
٩٥) کام کتێبی ئیمام عەلی زۆر مەشهورەو ، کێ کوێ کردوەتەوه ؟
٩٦) کتێبه بەناوبانگەکەی ابن خلكان ناوی چییه ؟
٩٧) کام زانای ئیسلامی له بیرکاریدا بلیمەت بووه ؟ ئەی له کیمیادا ؟
٩٨) ئەو کتێبه گرنگەی (محمد الغزالي) دەربارەی ژیانی پێغەمبەر ﷺ داینا وه ، ناوی چیی ؟
٩٩) کام زانا له بواری زانستی (بلاغة) دا زۆر زۆر بالآ دەست بووه ؟
١٠٠). کتێبی (حادی الارواح فی بلاد الافراح) هی کێیەو باسی چی دەکات ؟

و٨٣) بە هاوەڵی ئیمام (ئەبو حەنیفە) . و ٨٤) (العز بن عبدالسلام).
و٨٥) لەشاری (ئامل) لە ئێران لەدایک بووە ، لە (بەغداد) وەفاتی کردووە .
و٨٦) گۆڤاری (العروة الوثقی) ، لە پاریس دەریان دەکرد .
و٨٧) شەهید (عبدولقادر عەودە) دایناوە .
و٨٨) سەیری (شێخ ئەمجەد زەهاوی) !
و٨٩) مامۆستا مەلا عبدالکریم ی مودەرریس .
و٩٠) دانراوی (ابن عبدربە) یە ، (٢٥) بەشەو ،هەر بەشەی ناوناوە بە (الجوهرة) .
و٩١)لە (گەیلان) لە ئێران .. کتێبی (الفتح الرباني) کە پڕ لە ئامۆژگاری‌یە .
و٩٢) دانراوی (محمود الآلوسی) یە کە موفتی عیراق بووە.
و٩٣) (ئەبو نەصری فارابی) خاوەنی کتێبی (المدینة الفاضلة) .
و٩٤) لە(نەسا) لە خوراسانی ئێران هاتوەتە دنیا ، لە (مەککە) وەفاتی کردوە .
و٩٥) کتێبی (نهج البلاغة) .. (الشریف الرضي) کۆی کردوەتەوە .
و٩٦) (وفیات الأعیان، وأنباء أبناء الزمان) .
و٩٧) (خوارەزمی) .. لە کیمیاشدا (جابری کوڕی حەییان) .
و٩٨) (فقه السیرة) شایانی باسە (محمد سعید رمضان البوطي) ش بە هەمان ناوەوە کتێبێکی داناوە .
و٩٩) (عبدالقاهر الجرجاني) حاوەنی کتێبی (دلائل الاعجاز) .
و١٠٠) دانراوی (ابن القیم الجوزی) یە ، باسی بەهەشت دەکات .

سەرچاوەکان :

نوابغ الفکر الاسلامي —أنور الجندي ، الأعلام —خیرالدین زرکلي ، وفیات الأعیان — ابن خلمکان ، إحیاء علوم الدین— الغزالي ، الرسالة —الأمام الشافعي ، شرح العقائد — التفتازاني ، أعداد من مجلة (التربیة الأسلامیة) ، المنجد في الأعلام .

براو خوشکی خوێنەری بەڕێز ..

تا ئێستا لە زنجیرەی (گەنجینەی گەوهەر) ئەم ئەڵقانەی لای خوارەوە بە چاپ گەیەنراون :

١. قورئانی پیرۆز .
٢. ژیانی پێغەمبەر (ﷺ)
٣. ژیانی پێغەمبەران
٤. رەمەزانی پیرۆز.
٥. جێنشینەکانی پێغەمبەر.
٦. هاوەڵانی پێغەمبەر .
٧. رۆژی قیامەت ،بەهەشت ، دۆزەخ.
٨. مێژووی ئیسلام.
٩. زانایانی ناوداری ئیسلام ناودار.

بەم زوانە چاوەروان بن بۆ :

پرسیارو وەڵام دەربارەی ئافرەتانی ناوداری موسڵمان

ژمارەی سپاردن (٢٤٥) بۆ ساڵی ١٩٩٨ ز

چاپخانەی قەلا. هەولێر ت ٤٧٩١